

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

RUBIKON
CENTRUM pomáháme překročit minulost

SPOLEČNĚ NA SVOBODU

Dopadová evaluace projektu

Vladimír Kváča

4. 11. 2020

Dva cíle

**Představení čerstvých
výsledků dopadové
evaluace projektu
Společně na svobodu**

**Diskuse použitého
evaluačního designu a
jeho silných a slabých
stránek**

ESF OP Zaměstnanost
Sociální inovace
9,9 mil. Kč

1. 6. 2018 – 31. 12. 2020

1. 8. 2018 – 31. 8. 2020

RUBIKON Centrum z. s.
Vězeňská služba ČR

Horní Slavkov
Příbram
Stráž pod Ralskem

Světlá nad Sázavou

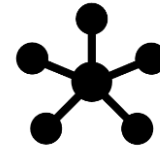
78 intervenční skupina
40 srovnávací skupina

Řešený problém

Z hlediska klienta:

Klienti opouštějící z vězení nemají v dostatečné míře zajištěné zázemí pro úspěšný start na svobodě.

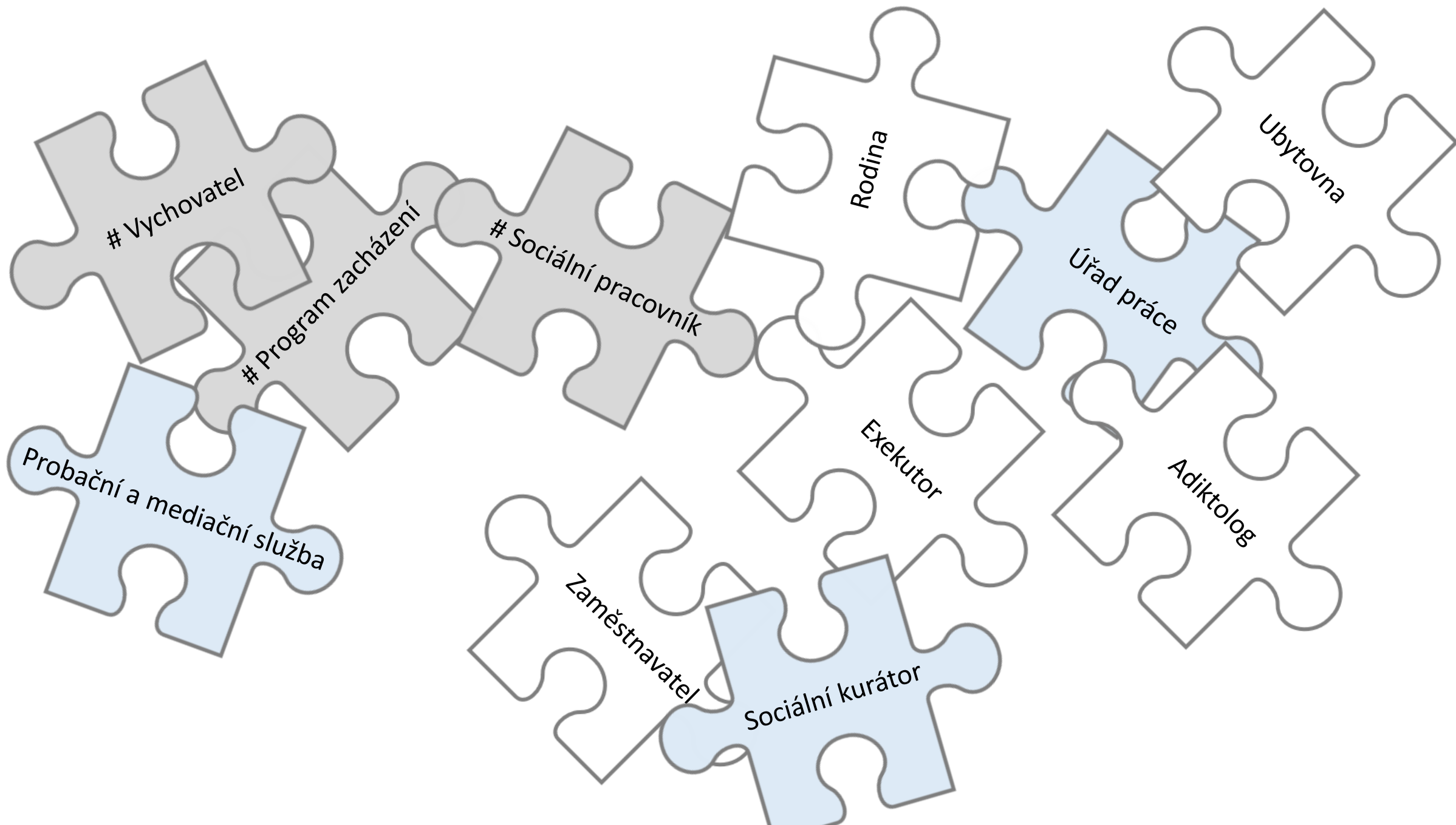
I motivovaní klienti se na své cestě setkávají se zásadními překážkami pro úspěšnou integraci.

Z hlediska systému:

Roztříštěnost spolupráce hlavních aktérů (v projektu zásadní zejména věznice a NNO).

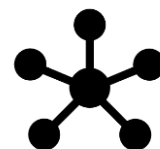
Nedostatečná kontinuita práce s lidmi opouštějící vězení.

Podstata intervence

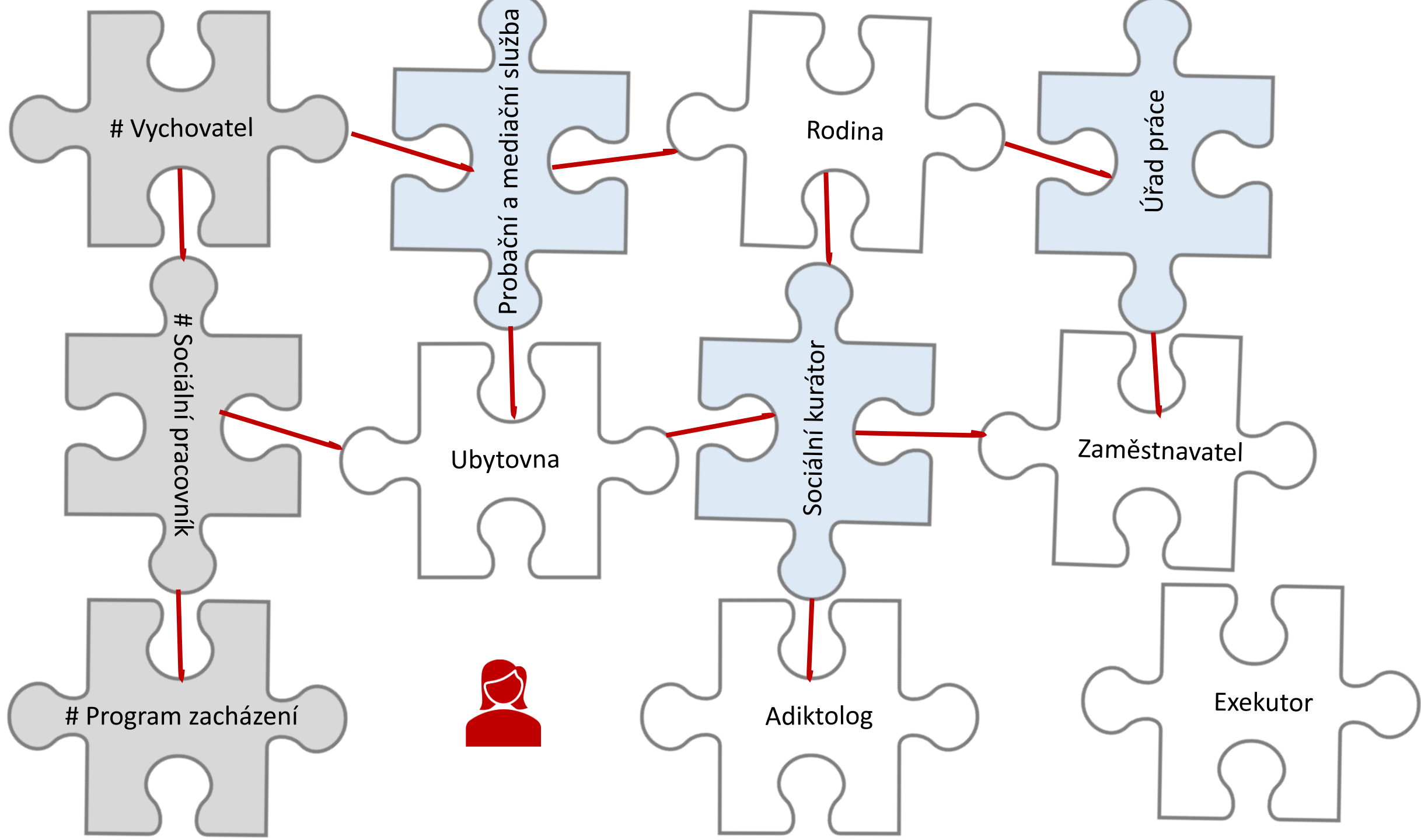
Souvislý a individualizovaný přístup

Pracujeme s klienty od přípravy na propuštění v součinnosti s věznicí po podporu v integraci na svobodu. Máme volnost intervence uzpůsobovat potřebám klientů na základě jejich individuálních potřeb.

Propojení více organizací kolem klientů

Vytváříme funkční model spolupráce věznice a NNO případně dalších subjektů.

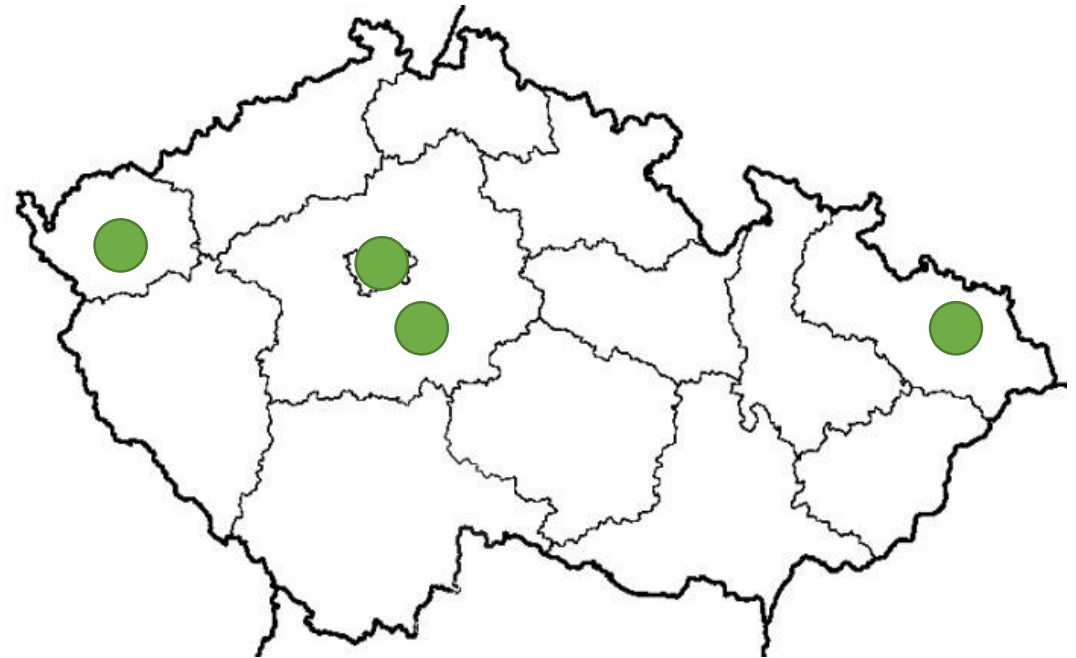
Základní design evaluace

Geografický (kvazi)experiment

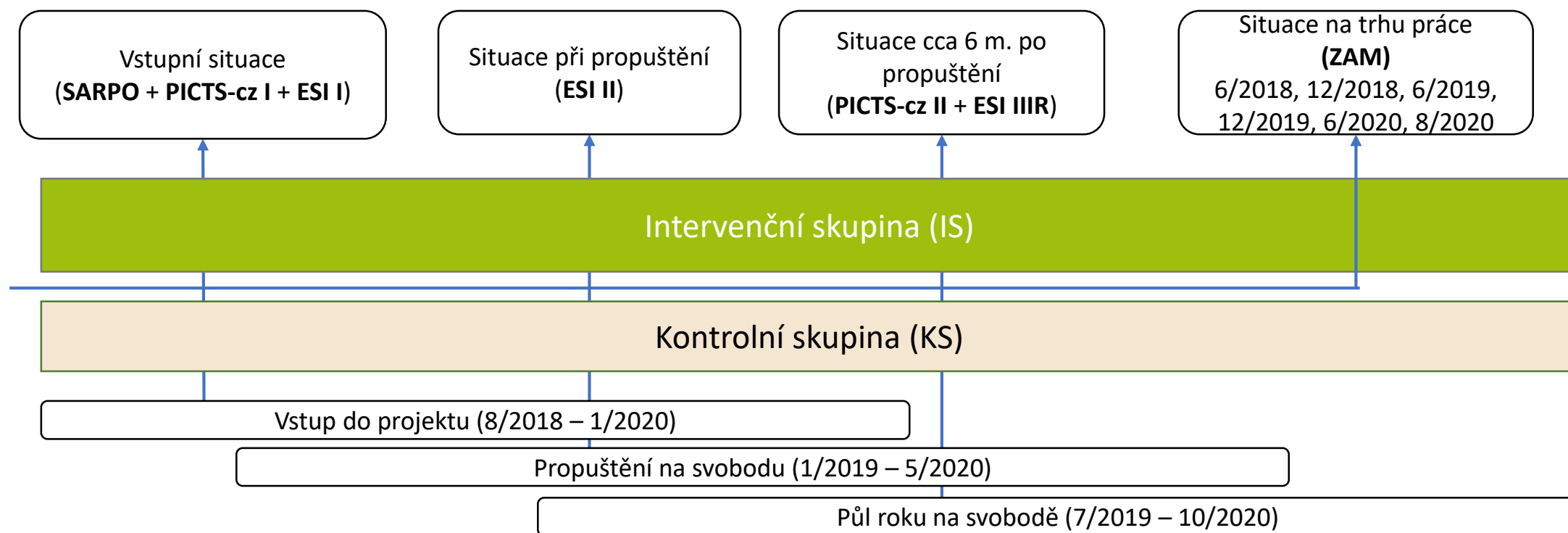
Klienti (recidivisté, kteří prošli standardizovaným programem zacházení, nejčastěji 3Z) vytipováni vězeňskou službou osloveni s nabídkou účasti.

Pokud měli v plánu se vrátit do regionu působnosti RC => **intervenční skupina** (N=78).

Pokud jinak => **srovnávací skupina** (N=40).

Časová osa a sběr dat v projektu

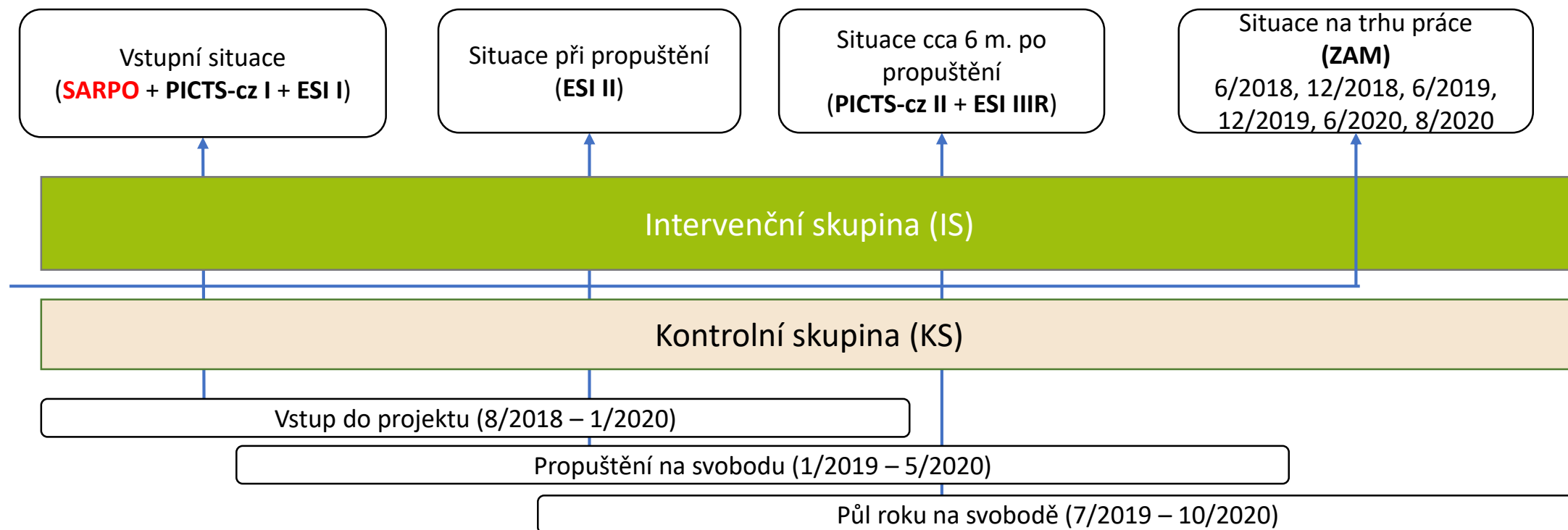
Časová osa a sběr dat v projektu

SARPO - Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených (admin data vězeňské služby)

Prediktivní nástroj na hodnocení rizik a kriminogenních potřeb odsouzených. Posuzuje pravděpodobnost opětovného selhání odsouzeného na základě

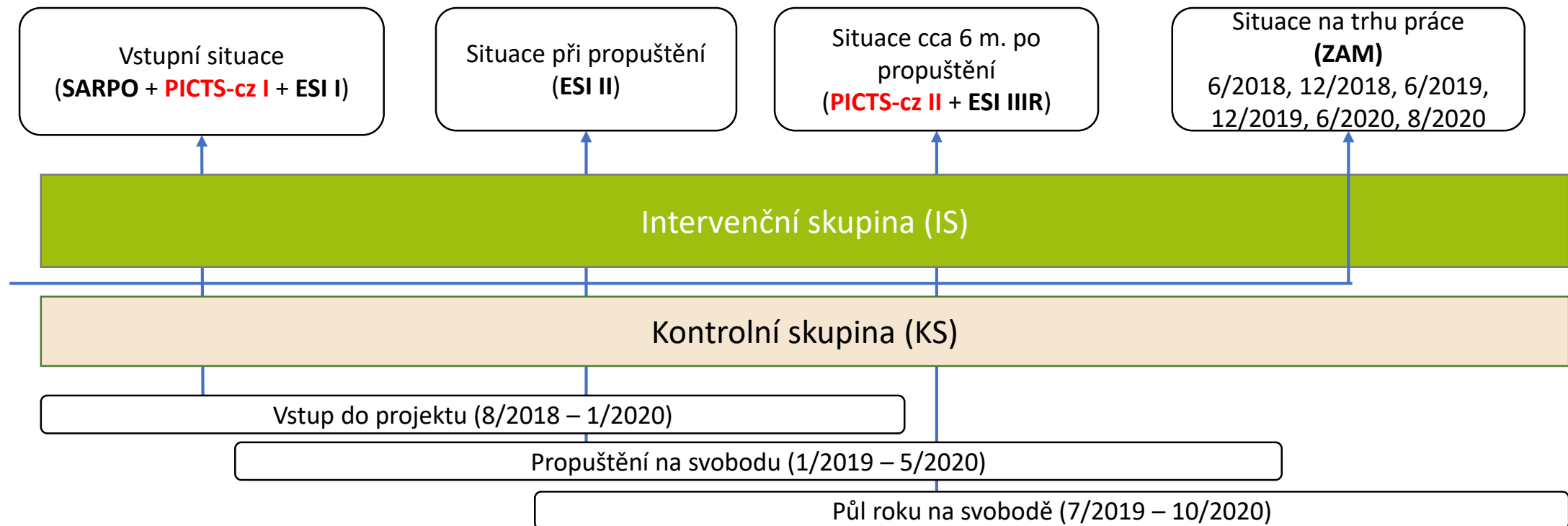
a) statického rizika z údajů o kriminálním chování,

b) dynamického rizika v sedmi základních životních oblastech; (a další kvali informace)

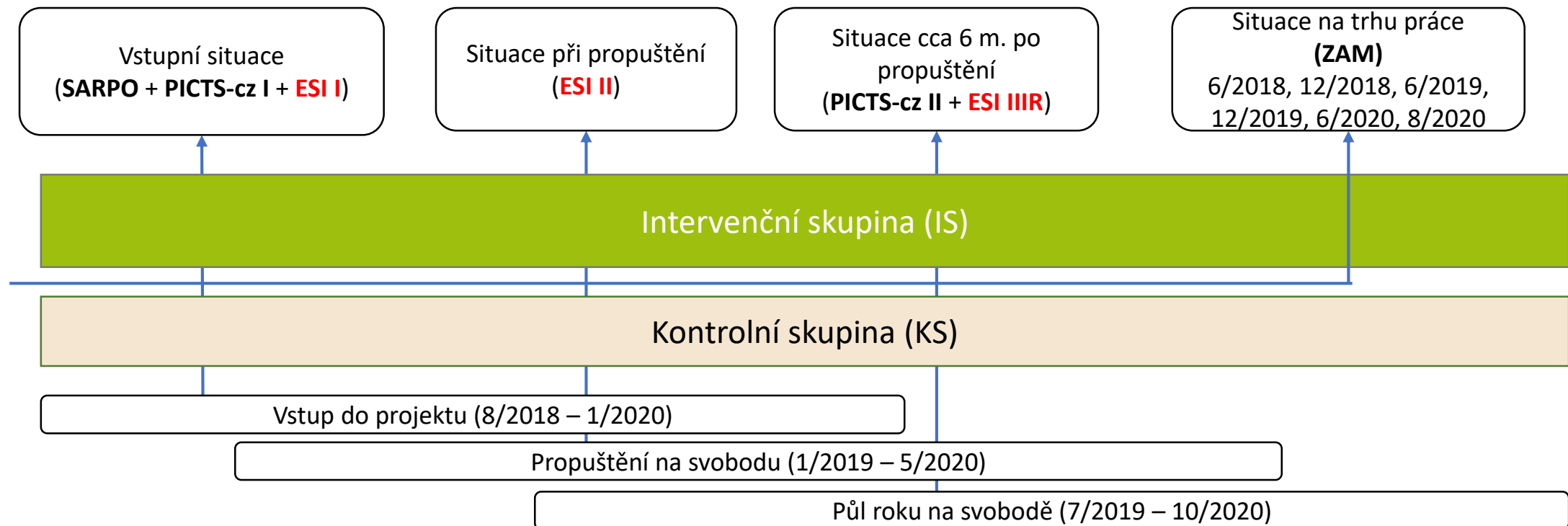
Časová osa a sběr dat v projektu

PICTS-cz - Psychological Inventory of Criminal Thinking Styles, česká normovaná verze (primární sběr dat)
Psychodiagnostický nástroj pro zjišťování kriminálních stylů myšlení.
80položkový inventář vyplňovaný odsouzeným sytí 21 škál normalizovaných na t-skóry.

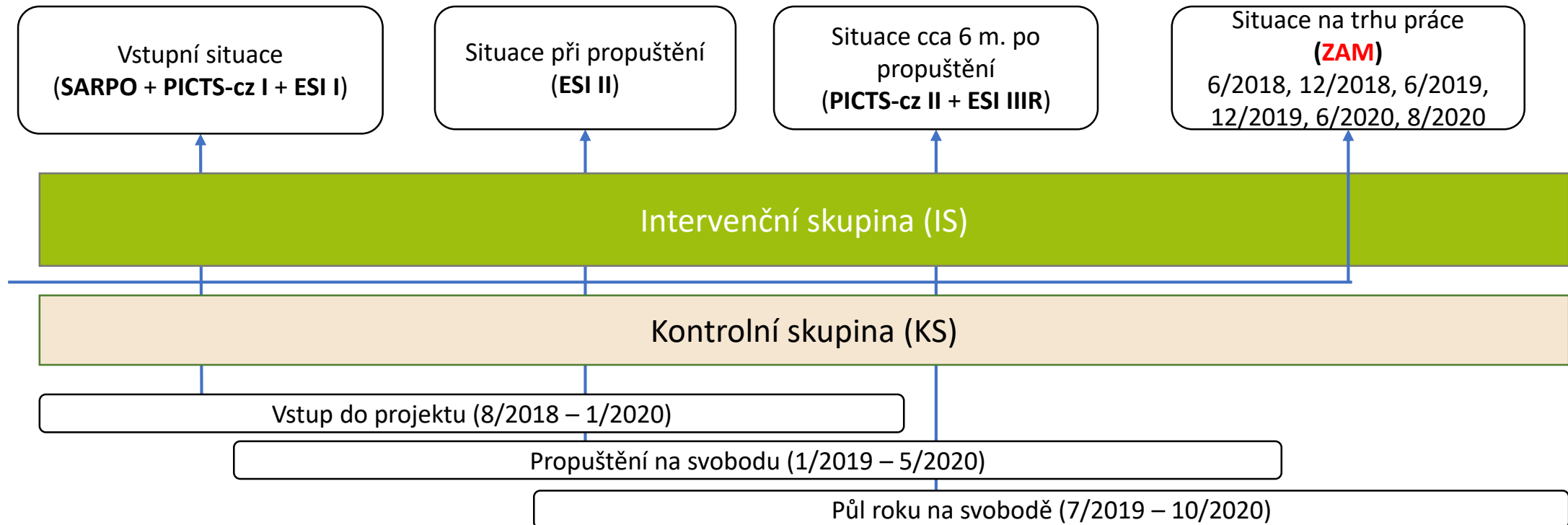
Časová osa a sběr dat v projektu

ESI - dotazník Ekonomické a Sociální Integrace, poděděný z obdobných projektů pro které byl vytvořen „na koleni“ s inspirací v outcome stars (primární sběr dat)
Hodnotí na škále 0-10 celkem 12 oblastí kompetencí, sebehodnocení ze strany klienta + korekce ze strany experta, který vedl hodnotící rozhovor.

Časová osa a sběr dat v projektu

ZAM – data o situaci na trhu práce z IS ESF (agregovaná administrativní data z údajů resortu MPSV)
Data o ekonomické aktivitě, případně registrované nezaměstnanosti, pouze celkové počty na IS a KS, snímky po půl roce.

Pre-test situace

**Srovnání s celkovou
vězeňskou populací**

IS i KS jsou mírně rizikovější podle faktorů obsažených v SARPO, vyšší počet předchozích trestů a nižší vzdělání než průměrný český vězeň.

Porovnání IS a KS

IS a KS ekvivalentní podle SARPO i PICTS-cz, KS lépe (sebe)hodnocena v rámci ESI (bias odlišného přístupu, protože ESI má i jiné funkce?).

Porovnání mužů a žen

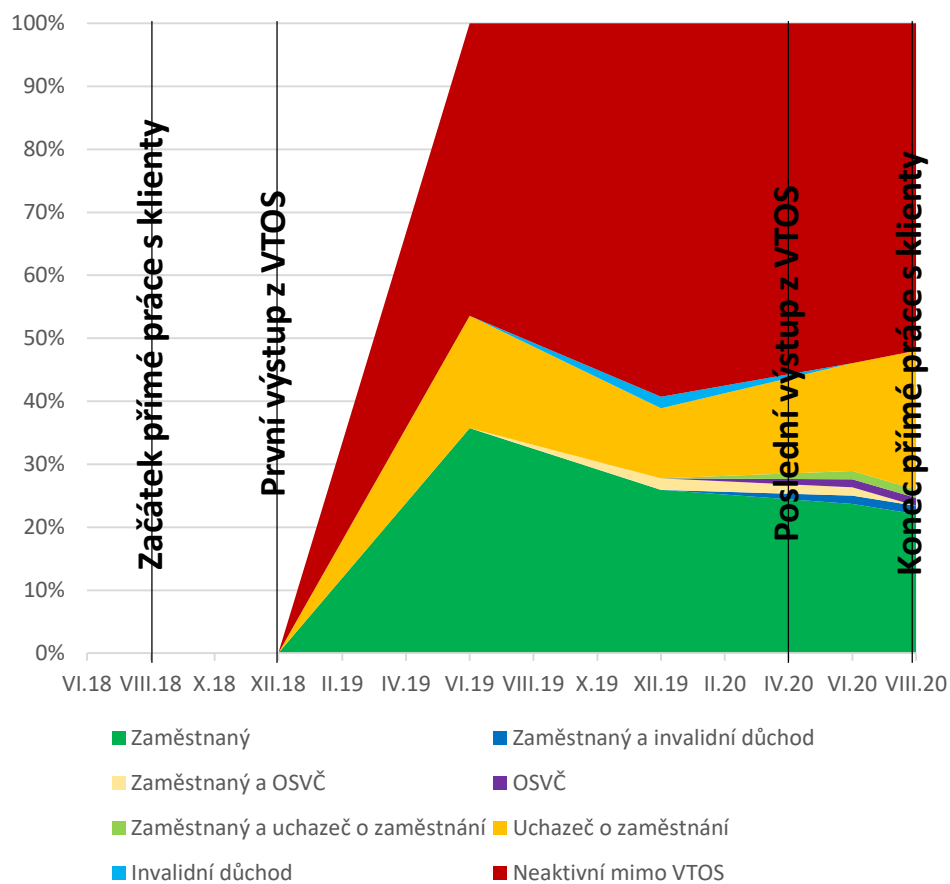

Vyšší stupeň společenského znevýhodnění odsouzených žen oproti odsouzeným mužům.

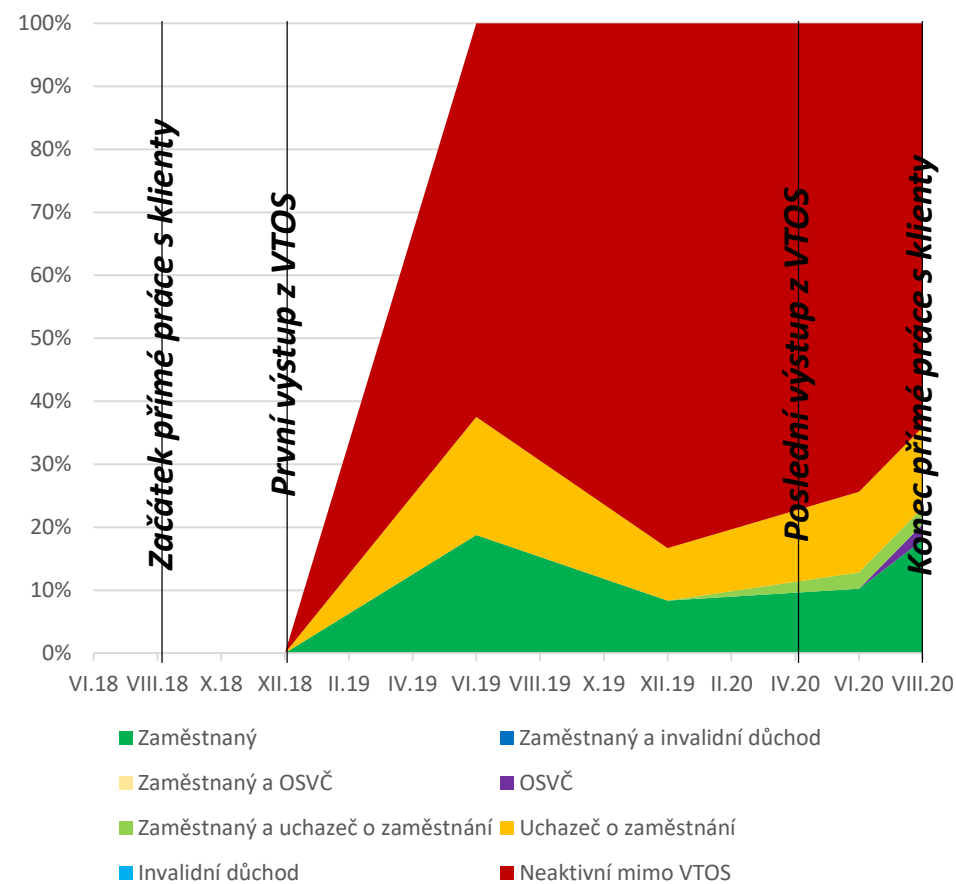

Efekty na situaci na trhu práce

Společně na svobodu - Intervenční skupina (N=78)

Společně na svobodu - Kontrolní skupina (N=39)

Efekty na situaci na trhu práce

Komentář k designu

Kontrafaktuál porovnáním časové řady
IS a KS.

Admin data – snadný sběr a skvělá
dostupnost.

Agregovaná data – nevíme, kdo přesně v
rámcu IS a KS pracuje a kdo ne.

Výsledky

Dvojnásobná míra zaměstnanosti, rozdíl
se časem snižuje.

148 dodatečných měsíců odvedené
práce, člen IS díky intervenci odpracoval
za první rok na svobodě přibližně o dva
měsíce práce (FTE) více.

Vyšší míra registrované
nezaměstnanosti u IS, lze vnímat
pozitivně v podobě přítomnosti na
legálním trhu práce.

Efekty na kriminální myšlení

$N_{IS} = 16, N_{KS} = 8$

Škála		Průměr KS Pre	Průměr IS Pre	Průměr KS Post	Průměr IS Post	Změna KS Post-Pre	Změna IS Post-pre	Rozdíl rozdílů	p_value	Statistická signifikance
Současné kriminální myšlení	CUR	50.25	52.06	57.75	50.13	7.5	-1.94	-9.44	0.03	**
Minulé kriminální myšlení	HIS	56.88	53.63	59.75	52.63	2.88	-1	-3.88	0.29	
Vyhýbání se problémům	PRB	52.88	53.56	59.5	49.88	6.63	-3.69	-10.31	0.02	**
Interpersonální hostilita	HOS	53.25	50.56	56.38	50.25	3.13	-0.31	-3.44	0.45	
Sebeprosazování/sebeklam	AST	57.75	53.5	58.5	52.94	0.75	-0.56	-1.31	0.66	
Popření újmy	DNH	45.38	47.69	52.88	49.13	7.5	1.44	-6.06	0.24	
Proaktivní kriminální myšlení	P	57.75	53.25	59.13	52.94	1.38	-0.31	-1.69	0.61	
Reaktivní kriminální myšlení	R	52.38	52.88	58.63	50.13	6.25	-2.75	-9	0.03	**
Strach ze změny	FOC	47.25	52.94	55.38	50.94	8.13	-2	-10.13	0.04	**
Souhrnný skór kriminálního myšlení	GSCT	50	47.75	56	46	6	-1.75	-7.75	0.1	*

U t-skórů 10 bodů odpovídá jedné směrodatné odchylce referenční populace.

Efekty na kriminální myšlení

Komentář k designu

Kontrafaktuál *Difference-in-difference*

Robustní nástroj nezávislý na osobě
tazatele

Problém velké atrice obou skupin,
nejasný *attrition bias*.

Výsledky

Přes malý počet pozorování statisticky významný pozitivní efekt na důležité škály Současného kriminálního myšlení, Strachu ze změny i Souhrnného skóru kriminálního myšlení.

Efekt se skládá s poměrně výrazného zhoršení u KS a slabého zlepšení u IS.

Možná interpretace: u odsouzených, kteří nemají k dispozici podporu, dochází časem k oslabování korektivních mechanismů, u IS se tomuto daří bránit, a naopak dochází k slabému zlepšení.

Efekty na ekonomickou a sociální integraci I

Odhad efektu části intervence v rámci VTOS (Difference-in-difference, ESI II vs. ESI I)						
	KS (N)	IS (N)	Mean KS	Mean IS	dif	p_value
Hodnocení poradce						
Bydlení	30	67	0.7	2.15	-1.45	0.005 ***
Životní kompetence a samostatnost	31	66	0.613	0.864	-0.251	0.64
Duševní zdraví a well-being	31	67	-0.162	0.91	-1.072	0.017 **
Přátelé a komunita	31	67	0.581	0.866	-0.285	0.631
Vztahy a rodina	31	67	0.162	0.702	-0.54	0.384
Rodičovství a péče	18	38	-0.611	0.711	-1.322	0.030 **
Drogy a alkohol	31	67	-0.226	1.224	-1.45	0.020 **
Positivní využití času	31	67	0.129	0.686	-0.557	0.161
Zvládání silných emocí	31	67	0.065	0.761	-0.697	0.113
Život bez trestné činnosti	31	67	-0.129	1.418	-1.547	0.001 ***
Nakládání s penězi	30	67	0.1	1.224	-1.124	0.009 ***
Zaměstnání	31	67	0.258	1.492	-1.234	0.003 ***
Průměr			0.123	1.084	-0.961	

Efekty na ekonomickou a sociální integraci I

Komentář k designu

Kontrafaktuál *Difference-in-difference*

(*Propensity score matching* přináší obdobné výsledky)

Problematický nástroj ESI – prokázaná závislost na osobě tazatele a kvalitě vztahu tazatel-klient.

Malá atrice obou skupin, částečně kvůli Covid-19.

Výsledky

Intervence má pozitivní vliv na IS, v průměru o 0,7 bodu v případě sebehodnocení a 1 bod u hodnocení poradce. Největší a statisticky signifikantní na 99% hladině spolehlivosti je efekt na oblast Nakládání s penězi (obě hodnocení) a u hodnocení tazatele u oblastí Bydlení, Život bez trestné činnosti a Zaměstnání. Dalších šest oblastí má statisticky významné výsledky alespoň na 90% hladině spolehlivosti

Efekty na ekonomickou a sociální integraci II

Odhad efektu části intervence na svobodě (ESI III vs. ESI II a ESI I)
<div data-bbox="1220 485 1322 665" data-label="Text"><p>?</p></div>

Efekty na ekonomickou a sociální integraci II

Komentář k designu

Kontrafaktuál *Difference-in-difference*
Velká atrice obou skupin, (N = 19 resp.
10)

Nejasný *attrition bias*

Bias v odlišném tazateli pro ESI III u KS.

Bias v kvalitě vztahu poradce a klienta.

Problematický nástroj ESI

Výsledky

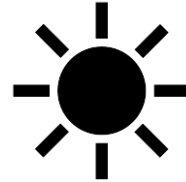
Nesignifikantní, s nejasnou výjimkou negativního efektu na oblast duševní zdraví a wellbeing.

Další (evaluační) plány

Do konce roku

Analýza pro koho to funguje. Hypotéza klientů snadných, zamotaných a v pasti.

Prvotní CBA.

Příští rok

Sledování dalšího vývoje zaměstnanosti (admin data MPSV).

Zjištění efektů na kriminální recidivu (admin data MSp/VS)

Klíčové zdroje

- BLATNÍKOVÁ, Šárka, Petra FARIDOVÁ a Marek VRANKA, 2016. *Kriminální styly myšlení: Inventář PICTS-cz*. B.m.: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-156-1.
- SMITH, Mark, 2019. *The Tangled and the Trapped – Reforming public services a citizen at a time* [online] [vid. 2019-08-08]. Dostupné z: <https://tangledandtrapped.wordpress.com/>
- WALTERS, Glenn D., 2002. The Psychological Inventory of Criminal Thinking Styles (PICTS): a review and meta-analysis. *Assessment* [online]. **9**(3), 278–291. Dostupné z: doi:10.1177/1073191102009003007

Shrnutí

- Podařilo se prokázat pozitivní vliv intervence na situaci na trhu práce.
- S určitou opatrností předpokládáme pozitivní vliv na výsledky v rámci Inventáře stylů kriminálního myšlení.
- Efekty na oblasti ekonomické a sociální integrace se nepodařilo jasně prokázat, problém je spíše v evaluačním designu a jeho provedení než v samotné intervenci.

Otázky a diskuze

Děkuji za pozornost

Vladimír Kváča, Ph.D.

nezávislý evaluátor

vladimir.kvaca@gmail.com

RUBIKON Centrum z. s.

<https://www.rubikoncentrum.cz/>